

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 31352/2023
24.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Татјане Миљуш и Јасмине Стаменковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - коју заступа Државно правобранилаштво Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 401/22 од 11.05.2023. године, у седници већа одржаној дана 24.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 401/22 од 11.05.2023. године.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 401/22 од 11.05.2023. године тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Чачку Прр1 164/20 од 14.04.2021. године у делу одлуке о законској затезној камати.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да на име трошкова поступка по ревизији исплати тужиоцу износ од 18.000,00 динара у року од осам дана од достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 164/20 од 14.04.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року учињене у извршном поступку пред Основним судом у Чачку у предмету И 34093/10 исплати потраживање ради чије наплате је одређено извршење решењем о извршењу Општинског суда у Чачку И 3081/06 од 05.09.2006. године у износу од 22.000,00 динара са законском затезном каматом од 15.08.2006. године до исплате и у износу од 3.980,00 динара на терет буџетских средстава Републике Србије намењених покрићу текућих расхода Основног суда у Чачку, осим расхода за запослене и текуће одржавање објекта и опреме. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка

у износу од 45.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 401/22 од 11.05.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у делу става првог изреке којим је обавезана тужена да тужиоцу на име накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Чачку И 34093/10 исплати износ од 25.980,00 динара и у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке у погледу законске затезне камате тако што је обавезана тужена да тужиоцу на износ накнаде имовинске штете од 22.000,00 динара, плати законску затезну камату почев од 26.03.2019. године до исплате и одбијен је захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на износ накнаде имовинске штете у висини од 22.000,00 динара плати законску затезну камату почев од 15.08.2006. године до 25. 03. 2019. године, а одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, одлуке садржане у ставу другом изреке (преиначујући део) тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

По оцени Врховног суда, посебна ревизија тужиоца у овом спору је дозвољена ради усклађивања другостепене пресуде у побијаном делу са одлукама Европског суда за људска права (одлука Маринковић против Србије и др), али и одлукама Уставног суда донетим у поступку по уставним жалбама поверилаца новчаних потраживања из радног односа са дужницима против којих се води извршни поступак у којем је утврђена повреда права тужиоца на суђење у разумном року (одлуке Уж 8232/2015 од 24.11.2015. године; Уж 8104/2015 од 30.06.2016. године).

Из тог разлога, на основу члана 404. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је тужиочева ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је поднео предлог за извршење против извршног дужника Фабрике резног алата „Производња машина“ ДОО Чачак, ради наплате новчаног потраживања – отпремнине и трошкова парничног поступка које је остварио на основу поравнања Општинског суда у Чачку П1 1465/05 од 13.07.2006. године. Предложено извршење одређено је решењем о извршењу И 3081/06 од 05.09.2006. године. Решењем Р4-И 1/18 од 12.02.2018. године, усвојен је приговор извршног повериоца (тужиоца) и утврђено да му је у означеном извршном поступку повређено право на суђење у разумном року и наложено поступајућем судији да предузме све мере како би се поступак у предмету И 34093/10 окончао у најкраћем року који не може бити дужи од четири месеца. Извршни поступак је и даље у току, а тужилац своје потраживање није ни делимично наплатио.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев, налазећи да тужилац има право на накнаду имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року коју је проузроковао Основни суд у Чачку за чије пропусте одговара тужена Република Србија, по основу објективне одговорности из члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је преиначио пресуду нижестепеног суда у делу за законску затезну камату тако што је одбио тужбени захтев којим је тражено плаћање затезне камате од доспелости новчаних износа досуђених извршном исправом, чија је наплата одређена решењем о извршењу. По становишту тог суда, тужилац је тек подношењем тужбе 26.03.2019. године, позвао тужену на испуњење обавезе накнаде имовинске штете, због чега у смислу чланова 277. и 324. Закона о облигационим односима нема право на тражену затезну камату до дана подношења тужбе.

По оцени Врховног суда становиште другостепеног суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 31. став 1. Закона о заштити права на суђење у разумном року прописано је да странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, у року од једне године од дана када је стекла право на правично задовољење. Према ставу трећем те одредбе, одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективно.

Накнада материјалне штете, према правилима облигационог права, односи се на успостављање ранијег стања које је било пре него што је штета настала, као и на исплату у новцу уколико успостављање ранијег стања не надокнађује штету потпуно или ако успостављање ранијег стања није могуће (члан 180. Закона о облигационим односима).

Европски суд за људска права је у предметима у односу на Србију изразио став да за неисплаћена потраживања запослених према друштвеним предузећима и предузећима са претежним друштвеним капиталом, као субјеката под контролом државе, досуђена правноснажном судском одлуком која су у извршном поступку остала ненаплаћена дужи временски период, одговара Република Србија, из сопствених средстава. Пресудама донетим у таквим предметима Република Србија је обавезана да из сопствених средстава, у року од три месеца од њихове правноснажности, исплати подносиоцима представке износе који су им досуђени правноснажним пресудама домаћих судова.

Уставни суд је, уважавајући праксу међународних институција за заштиту људских права, одлукама којима је усвајао уставну жалбу због повреде права на имовину из члана 58. Устава Републике Србије услед неспровођења решења о извршењу - принудне наплате новчаног потраживања из радног односа од предузећа са већинским друштвеним капиталом, утврђивао право носиоца уставне жалбе на накнаду материјалне штете у висини износа опредељених решењем о извршењу, умањене за евентуално наплаћене износе по том основу.

Следствено изложеном, по становишту ревизијског суда, тужена је и у овом случају дужна да тужиоцу исплати износ остварен на основу поравнања Општинског суда у Чачку П1 1465/05 од 13.07.2006. године и одређен решењем о извршењу И 3081/06 од 05.09.2006. године, што значи и затезну камату на износ главног дуга од датума његове доспелости, односно од дана доношења извршне исправе, па до дана подношења тужбе у овом спору. На тај начин тужиоцу ће бити надокнађена материјална штета у складу са правилом садржаним у члану 185. Закона о облигационим односима и његово имовно стање бити доведено у положај у којем би се налазило да је извршни поступак окончан исплатом досуђеног новчаног потраживања у разумном року, како је правилно закључио првостепени суд.

Због тога је, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено као у другом ставу изреке.

Тужиоцу су досуђени трошкови поступка по ревизији у износу од 18.000,00 динара, за састав тог правног лека, и применом члана 165. став 2. у вези са чланом 153. став 1. и чланом 154. ЗПП, одлучено као у трећем ставу изреке.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић